

Előfizetési díj
Vidékre postán vagy helyben hához
hordva:

Egész évre	12 frt.
Félévre	6 "
Négyedévre	3 "
Egy hónapra	1 "

Egyes szám ára 5 kr.

Megjelenik minden nap, az ünnepeket követő napok kivételével.

KELET

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPI LAP.

Hirdetési díjak:

Öt napos használt garmond sor 6 kr. ára
Bélyegj minden hirdetés után 30 kr. Nagyból
és gyakori hirdetéseknek külön kedvezményt is
nyújt a kiadónál.

Hirdetéseket felvesznek:

Bécsben: Oppalik Alajos (Wollseile 29). Haasen
stein és Vogler (Neuer Markt 11)
Pesten: Lang Leopold (Erzsebet-tér 9. sz.)

Nyitlertéri ontkok

garmond sor után 25 kr. fizetendő.

Szerkesztői szállítás:

Belső-fárkaszta 76. szám, hová a lap szellemi részét illető közlemények címzendők.

Az értékesítők díjaztatnak.

Kéziratok nem adnak vissza.

Kiadó-hivatal:

Stein János könyvkereskedése, hová az előfizetések és hirdetések küldendők.

ELŐFIZETÉSI FELHÍVÁS

„KELET”
politikai és közgazd. napilap
nyolczadik negyedévi folyamára.

A közlő új negyedév küszöbén, a nélkül, hogy új program-adásnak szükségét látnák, egyszerűen fölkerjük lapunk t. pártföltét hogy előfizetéseiket idején megtenni sziveskedjenek, nehogy a lap szétküldésében fenakadás történjen.

„Kelet”, mint eddig, ezután is hírv képviselője lesz az erdélyi részek érdekeinek, s míg mulasztatlan köllességeknek tartja az anyahonnal való unio rendszeres keresztülvitelével küzdeni, viszont nem téveszt szem elől a historiai múlt által teremtett specialis viszonyok tekintetbe vételét, s anynyal inkább most, midőn a királyi biztosság megszűntetése folytán, még jobban előtérbe áll annak szükségessége, hogy minden felmerülő sajtólagos kérdés földerítését a nyilvánosság közegei, az erdélyi részek lapok, tekintsek elengedhetlen feladatuknak.

Ezt a feladatot jövőre is tölték telthetőség betöltésével s munkatársaink tekintélyes csoportja reménytelül engedi e törekvés sikerét, ha t. előfizetőink eddig tanúsított támogatásukkal ezután is részesítenek s maga az ország-rész intelligenciája lapunkat tekinti — mint eddig — a vidéki érdekek kétségess közlönyül.

E szellemi és anyagi támogatás reményében nyitjuk meg az előfizést.

Szász Béla,
felfős szerkesztő.

A „KELET” előfizetési ára:

Okt.-decz.	3 frt.
Egy hónapra	1 frt.
Egyes szám ára	5 kr.

Az előfizetési pénznek, legcélszerűbben postai utalványon, kiadó Stein János könyvkereskedésbe küldendők.

Nyolcz egyszerre beküldött előfizetés után tiszteletpénddel nyitólapon szolgálnak.

Hirdetési díjaknak, hogy a vidéki t. iparosok is egyenlő kedvezményben részesüljenek a kolozsváriakkal, jövőre az egész erdélyi részekben felnyíró szállítjuk le, meg háznak összes iparosainak becses figyelmébe ajánljuk.

A „KELET” kiadóhivatala.

„KELET” TÁRCZÁJA.

A jezsuiták Erdélyben.

(Történelmi följegyzések.)*

A különböző politikai és vallási pártok elfogultan gondolkozik mindnyájan egyetértéssel abban, hogy a jezsuita-rend felülegessége XIV Kelemen által, 1773 július 21-ikén, megbecsülhetetlen jött volt. Habár meg kell vallanunk, a világ nem hasznolt is közömbösnek: ok a tanügyet javították és emeltek; nyomdák alapítottak; a nyomtatás, különösen az ó klasszikusok igény elősegítették a költészet és ékezetelés körül jelentékeny szolgáltatásokat tettek. E hasznát azonban messze túl szárnyalta az általunk a világnak okozott mértéklen kár. Ok az egyházreform főségei művelnek oly sokat igérő haladása elé léptek gátat; mesterei voltak a protestáns iszonyú üldözöttségnek és leigázásának Európában legtöbb országában; zsidókat a földészak felét elpusztító 30 éves háborút; bizseregést és királygyilkosságot tanított erkölcsüknek megmetyélték az erkölcsöknek.

S dacára a történelem a tagadhatlan tanúságának az újabb időkben Európa több országában új életre vergődtek. 1801 óta, midőn VII Pius először csak Fehéroroszországban állította fel a rendet, Portugáliában, Spanyolországban, Itáliában, Belgiumban, Schweizben néhány kantonja s még az osztrák örökös tartományokban is újult nyit, s ez országok némelyikében pl. Belgiumban és néhány olasz államban a jezsuiták befolyást és győntatás-átvétel által jelentékeny mértékig nyertek az állam és egyház nyilvános ügyére.

Ki kezesedik érte, hogy e rend visszaemlékezésben a szép napokra, melyeket különösen Magyarországon élvezett, nem jégyszik tét foglalni a testvérhonban s innen bárczeink közt is? Közel barátját s pártfogóját itt sem hiányoznak, s ezek gyors terjedése az egyházi társulatoktól különben idegenkedő korunkban is eléggé bizonyítja, mely jól ért meg e rend az idő és körülmények ravasz felhasználásához. Így megelégedés megelégedése s a maga idejében elhárította véget, nem lesz időszertlen vállalat a jezsuiták történetét hazánkban röviden vázolni és nyilvánosságra hozni.

A Loyola Ignác által 1539-ben alapított Jézus Társaság jöhetett Európa legtöbb államában, mint Portugáliában, Spanyolországban, Itáliában, Franciaországban és Németországban gyökere vet, mindazáltal hazánkban hosszú ideig nem találkoznak vele. Kedvük s alkalmas emberek nem hiányoztak a be-

szántan gyakorolja a törles mesterségét. Delegatusaink közt általában azon meggyőződés uralt, hogy az említett negyedfél millió dacára az 1872-re megszavazott s a jövő évre megszavazandó budget közt a magyar korona tartományaira eső járulékt tekintetében körülbelül csak fél milliónyi különbségnek szabad lennie.

A fentebbi negyedfél milliót az osztrák delegáció albizottsága nem szavazta meg s így a két delegáció közt e tekintetben igen lényeges eltérés mutatkozik. A magyar delegáció első határozatát inundenesre fentartandja, miután érett megfontolás után létesítette azt. Ha az osztrák delegáció plenuma nem fogja elvetni az albizottság indítványát, mihez azonban még van remény, akkor a közös szavazás, illetőleg az osztrákok lesavaztatása biztosítva van, miután kebelökben egy tekintélyes kisebbség létezik, mely a hadügyminiszter kivánságát jogosnak tartja s a magyarok határozatát elfogadni hajlandó. Reméljük azonban, hogy az ügy nem fog közös szavazásra kerülni, mi igen odusius s a lesavaztatottak nagyban szokta keseríteni. Itt oly szűkségre van szó, melynek kielégítése a monarchia véderőjének harcképességéhez mulhatatlan szükségess s ezért valószínű, hogy a vitakérdés a kölcsönös capacitatio útján fog az óhajtott megoldásra jutni.

A lapok az egyetemi tanárok kinevezéséről.

A lapok étkének foglalkoznak a kolozsvári egyetem tanárainak kinevezésével. Természetesen majd mindenik talál benne bírdni, némelyik épen kivételt valót (ki tudna mindeniknek kedvére tenni?), általában azonban mégis mindnyájan meg vannak elégedve a nemsórral.

Legkeményebben szólat föl a „Hon”; általában ugyan ő is megelégedést nyilvánít, (az orvosi facultásról nem szó, mert nem ismeri tagjait) de a jogi karban teljesen indokolatlan kiméltelenséggel támadja meg dr. Kolozsvári Sándort, előbb a kolozsvári főtanoda, majd az itteni jogakadémia ritka szorgalom derék tanárát. Minden gyanusítás távol levén tölnek a „Hon” kritikuskán személye indit, egyszerűen a jövőre bízunk e kiméltelen személyes megámtadás megvárlását, mely hiszünk fényesen fog kitünni. Kifogása van még a „Hon”-nak dr. Jenei Viktor, dr. Farkas Lajos ellen. Grataldr dr. Gnosz Gáspár, Örfür, Korbul s Concha kinevezéséhez. Az öreg (dr) Berde Árontól megvárta volna, hogy meggyőződék bábráin. A bölcsészeti szaktan kiemelt Homant, Szabó Károlyt, Imre Sándort. Szász Béla s Szamosy helyett, mint mondja, jobbat is lehetett volna találni. Meltsit meg kevésbé ismeri (pedig ismerhetné a legjobb Polófi-fordító!) Feltátoók találja továbbá, hogy a kinevezettek nagy

kontingensét a kolozsváriakon kívül, a protestáns főtanodák adták. Azt nem vehetjük ki e megjegyzésből, ha bírdának tartja-e ezt a „Hon”? Talán csak nem tudhat be búval senkinek, hogy ilyen, vagy olyan vallás. — Pestről pedig, ha jól számoltok, kilencz kinevezés történt s így nem értjük mit értesel e számot a „Hon”?

A „Korunk” szintén megelégedést nyilvánítja a kinevezésekről általában, de a személyek bírdatásába nem bocsátkozik, s a jövőről bizon várja, hogy az egyesek igazolni fogják a miniszter bizalmát, kivált miután az előtte ismert nevek sorából tapasztalja, hogy a miniszter „válogatásában legjobb meggyőződése vezette.”

A „Magyar Politika” vezérokikkal szentel a nagyfontosságú ügynek s méltányolja „a kinevezésekben tanúsított tapintatosságot s körültekintést.” Megelégedve constátálja, hogy „a specialis helyi és erdélyi tekintetek,” valamint a vallások és nemzetiségek „sem mellőzték.” Az egyének közül dícsérő említi Örfür Klement, Pláz Sándort, Kolozsvárt, Hallert, Gróiszt és Csikyt; Berde Áront, „a jogakadémia régi diákját.” Jenei Viktort, Farkas Lajost, Concha Győzét. Az orvoskar kinevezéseiről úgy tudja, hogy a miniszter több híres gyakorló orvost szolgált föl, de sikertelen s „jgy jobbra csak a kolozsvári orvos” sebész tanítványt tanárra szorítkozhatott, „kik közül megemlíti: Czifra, Genersieh, Török, Machik, Brandt, Matzner, Schulek és Mina neveit; a pestiek közül Ajtai, Fodort, Plázt.

A bölcsészeti és mennyiség-tantermészettudományi karból kiemeli: Szabó Károlyt, Imre Sándort, Ladányi Geleont, Finály Henriket, Martini Lajost, Szász Bélát, snt. s egyáltalán igen jó reményvel van az új egyetem felől.

A „Reform” a miniszter „ez első nagy fontosságú lépése sikeréhez ószintén szerencsét kíván,” mert „rég, elismert nevek mellett, munkaképes előretört fiatal erőket találunk,” helyes kombinációnak.

Az egyes karok közt legszerencsésebbnek tartja a bölcsészeti-tantermészettudományit; az orvosi kar relative a megvárt erkölék képezt, a lehető legjobb; a jogi karban a „Reform” szerint, jobbat is adhatott volna a miniszter, mint a milyent adott. A másik két kar „figyeltalan összeállításában szemben” azonban nem időzik tovább e kar „hibáival.”

A bölcsészeti karban nagy dícsérettel említi Szabó Károlyt, Ladányi Geleont, Imre Sándort, „a debreceni főtanoda díszét,” „a tudós Finályt,” „a beható tanulmányait által vezetett Martint,” „a legszébb hírvérvnek örvendő Szamosy Jánost,” „az előnyösen ismert Homan Ötöl,” Felmérőt, Melzit, Kochot. A filozóphiára valamely e szakban írodalmi tevékenységet kitöltött egyént őrmetselték látott; volna, kinevezte, mint Szász Bélát, kinek „tehetségét nem akarja kétségbe vonni, de vannak, ha csekély számúak is, kik annak látható s megbírdálható jeleit adták.”

Azonban István fivérében, Báthory Kristófbán, ki a fejedelmi méltóságban követte, épy oly meleg védrura talált. Fivére és XIII. Gergely pápa ösztönzésére 1579-ben az oskolákban a jezsuitákat alkalmazta s meghívására a rendnek több ügyes tagja jött be Magyarországra, Lengyel- és Olaszországból; ezek közt voltak Lólszi, Poscedin és Vnjeck. Először csak a városunkkal határos kolozsmonostori spátságha helyezte őket el; később azonban a mint számunk rövid időn növekedett, 1583. Kolozsvárt és Fehérvárt seminariumnál alapított számukra, sőt az első helyen egy akadémiát is s tekintélyes javakat ajkálkozott nekik pl. a monostori uradalmat. Ezt a karokba is oly zokon esett, annyival is inkább, mivel már 1556-ban törvény hozott a barátok és szerzetesek kiűzéséről, melynek értelmeben így katolikus egyházi rendek az országban nem tölhetnek el. E felett panaszkodtak a vajdánknak s a lengyel királynak is; az utóbbi azonban a collegiumok és oskolák alapításában az ország dírdőv kérésre s a jezsuita rend terjesztésén Lengyelországban egész erejéből működött; a rendek tehát panszakkal mire sem mentek s kénytelenek voltak belenyugodni a jézus-társaság folyton nagyból mérvű terjedésébe és szírdálásába. A rend tagjai pedig épy új viselkedést magukat házának, mint más országokban. Az oktatás végett rájuk bízott fiatalaságha mérges gyűlöletet öltöztet a protestánsok ellen s ezzel magvát vetették el a bosszus megfosztalások ugyanev haza polgárait közt. Tanításuk külső fénye sok protestáns gyermekek csalogott kezébe, kik aztán lassan, észrevétlenül a cath egyház kebelébe tértek.

(Folyt. köv.)

*) E hosszabb tanulmányt egy elismert tekintélyű egyházi férfi dolgozta nyomán adtuk közre s hiszünk a közönség szívesen veszi e napi érdeklődés avatott megvilágítását s midőn a figyelmet itt küld, is fölvetve e közleményekbe még csak annyit kívánunk megjegyezni, hogy e tanulmány az ötvenes években készült s az akkori sajtó-viszonyok folytán nem láthatott akkor világot.

— (Beküldött.) A kolozsvári önkéntes tűzoltóegylet alapítójének gyarmatására jelszámának Salamon János, egyetértő társulatlal 44 főt, mely a cirkusi előadásból részére jutott, egyetértőnek meg felajánlotta. Ugyancsak K. Binsini Domokos ur — bár az előadás nem volt jelen, — az előadás utáni napon egy pályán árában 5 főt küldött egyetértőnek. Reméljük, — midőn Derssire ur oly szép jövedelemnek örvendőlt Kolozsvárra, az őz emléket fogja városunkban maga után hagyni, hogy megelégszik a leszámított 150 frtnyi költséggel és azon 27 frt 95 krt, mint a tiszta jövedelem feladását levont, a tűzoltó-egyletnek fogja felajánlani, midőn ez intézmény elismerté az őz érdemét meg, hogy akár Derssire ur is gúnyt űzzen belőle, ily 13 frt adományokkal. Egy önkényes tüzoltó.

— Tanári kinevezések. Az „Egry és isk. betilap” a következő tanári kinevezéseket küli: Éltés Károly gy. felhárny papnövelő tanár; Kovács Simon papnöv. igazgató ezen hivatal megtagadásával, ugyancsa a sz. irás-tudományok tanár; Fábán László püspöki leucomi tanár; Kékana Lőrinc püspöki igazgató; Bálint László cs. somlyai gymn. tanár; Haupt József brassai gymn. tanár nevezettek ki.

— A „kolozsvári kör” vasárnap délután 4 órakor tartandó elő közgyűlése, mely az előzményekből látszó érdekesnek ígérkezik: az érdekelteket figyelemmel felhívjuk.

— Dr. Takács Lajos, egyetemi magántanár szerdán tartó esküvőjén Ujlaky Sarolta urhölgygel a pesti lipótvárosi templomban és a ref. egyházban, hol Szász Domokos ref. lelkes áldotta meg a frigyet. Az esküvő rövid lakoma követte, mely után az ifjú pár azonnal utra indult Olaszországba.

— Szerdahelyi Kálmán szüzbán szenved s pár hónapra kénytelen visszalépni a szünpadot. Egyelőre három havi szabadságot kapott a „F. Lapok” szerint a Kolozsvárra jön, hol sok barátja is tisztolja van.

— Rákossy Jenő összes színművei a napokban jelennek meg Rákó R. kiadásban.

— Tegnap többet dalmi is került elő színházunkban. Jól tudjuk, hogy előadásainak nem bírhatjuk nagy városi szempontból a vidéketek a kis köröz kell szanuknak, mely felett rendelkeznek, de falunka kellene tartanunk Kolozsvárra, ha a tegnapi előadás csak meglehetősen is mondanék. Nem is elegendőnek hosszabb kritikákba, csak annyit mondunk, hogy a néhány régi erőző vagy többet, vagy semmit a nagyobb szabás operából.

— Tegnapielő Toldy István derék vigyázta a „Jó hazafiak” került színe. A darab nem tartozik az ugynevezett klasszikus darabok közé, de korszerűség által legkedveltebb vigyáztaik közé sorozhatjuk, alakjai megdöbbentőek s nagy hatást gyakorolnak, mert egy ily alakok közt élünk. A darabnak talán legjobb hibája, hogy meséje már a második felvonásban majdnem egész határozottsággal a néző előtt áll s ezért az érdekeltek inkább személyné, mint a darab kimenetelére szorítkozik. Mi a szerepeket illeti, Kovács Gyulának a közönségtől tegnap dobott koszorúkhöz is esztőlnek üdvözlésünket; örvendünk, hogy megcsalt abbéli féltelmünknek, hogy szép erejét a művészettség elvonja a szünpadot. Fodoros szerepőn tegnapi játékaik színpadunk első rangu szereplő közé lépett, hangja kellemes csendű és jó játékba sok helyütt Prielle Kornéliának emlékeztet; különben a tegnapi szerepő nem elég művészi tehetségű határozott megítélésre; könnyen lehet természeti snajts, mi tegnap a szerep keretében illet s mi más jellemű alakítását a nézőre visszatart. Boér Emma kiasszony naiv szerepében sok sikerrel jeleneteket mutatott fel, de még mindig tartó morosorogást most sem szűnnek ostromolni. Mátrai B. Bélának rövid szerepe volt bár, de benne az őz repulikus művészi alakját láttuk; kiléptek a közönség tapsokkal fogadták. A Körösi pár, Szentgyörgyi s Krasznai sikerrel töltött be helyüket. Szóval a tegnapielő előadásai meglehetősen változatos az előz számu közönség.

— Tegnapielő délután vettük az elkészült táviratot: „A külügyi gazdasági vándorgyűlés lezárta; számos vendég jelent meg a megőzöl és a szomszédos városokból. Jelenen sikerült az által- és terményfáradt. Elköltözött Posa, a külügyi gazdasági egyet. alakok.

— A gyermekfelügyelőket képző intézet október 6-ára hirdette megnyitását — az intézet fölzerelésében fölmerült akadályok miatt — később közlendő határnapj elhalasztását. Egerszimeri fölhatók azon családok, kiknek családja körében a gyermekek felügyelésevel megbízott leányok vannak alkalmazva, hogy ezeket az intézet lejáró tanítványai sorába — gyermekeik érdekében beíratták szíveskedjenek. A beíratták végül — jelentkeztek az intézet igazgatója Várady Károly urral (polg. tanoda), vagy K. Csoma János ur, a múzeum-utcai óvoda vezetőjénél folyó hó 15-ig. Az igazgatószék.

— A helybeli iparos társulatok előjáróinak e hó 6-ára hirdette közgyűlése az általános szűrtő idény miatt elhalasztást szenvedt, s az e hó 20-án d. u. 3 órakor tartatik meg a városzó 4. számu termében.

— A kolozsvári egyetem egy orvosai hallgatója, ki a német és francia nyelven is jártas, a gymnasiale tanfolyamokból a „Gyógyászat” tárgyát, ily tanításra és nevelésre. A szűrtő, de jó készségűn ifjúr bővebb felvilágosítással szolgál a lapok szerkesztője.

— A pesti nemzeti színházra mostanában rossz csillagok járnak s az őz idény szomorú aszpiciumok közt indul meg. Lendvai ögözsége a „B.” szerint még nem állt helyre a fellépéseitől egyelőre sem lehet. Szerdahelyi Kálmán orvosa által több hónapi megbetegedés történt. Molnár a vidéken van s az új darabok egy része vagy sikerközvetlen ható ányos szereposztással, vagy sehogyan sem kerülnek színpadra. A magyar főváros z. ill. szini viszonyai nak megmondolása mellett meggyűgyással tekinthetnek színtársulatunkra.

— „Te és én, vagy a szebeni péklegények stríkeja”. Szebenben a pékmesterek régi szokás szerint tegézik legényeiket; a péklegények társulata azonban igazságt em a csebnél a sz. kövelet, hogy a mesterek „em”-nek szílták őket, mivel a katonaságnál is magázák felsőbbjait alatravéltak, s az új ipartörvény megszüntette az őket lealázó csebnél szokást. A mesterek csebnél azonban ragaszkodott továbbra is a régi szokáshoz. Az ügy végre a rendőrség elé került. A törvények azonban elefedeztek ily „te” és „én”-féle viszálykodásról. Hiába igyekezett a rendőrizgatók kapacitálni mes tere és legényeket, hogy kikülnenek ki: hiába igyekezett a mesterek jobb utra terelni; hiába monda, hogy az új ipartörvény csak szerződés szerző köteleket ismer a mester és legényei közt; s hogy nincs paragrafus a tegeződsé; s hogy a péklegények nincsenek kötelezve a tegező dacára tovább is dolgozni. A csebnél Ottó pékmester vezérlete alatt mindezek dacára határozata mellett maradt, mivel tudósítás volt Pestről, hogy ott is tegézik a péklegényeket s a mig — mond — ez Pesten tart, Szebenben sem tágtának, ha mindjárt a rendőrség nem lenne is támogatást. Azonban a péklegények sem maradtak magukhoz köveletelenek, s a dolog vége az lett, hogy a pékmesterek se nem tegezték, se nem magázhatják legényeiket, mert ezek felmondtak a munkát.

— Árpád cseh vezér volt. Victor Hugo, a föllengő hadarságban kifogyhatatlan költő, végtelen borsuszógot okozott a cseheknek egy levelével, melyet a cseh ifjúsághoz írázott, válságos egy bombastikus feliratra, melylyel néhány párt cseh egyetemi tanuló a kériheletlen republikánus megisteltette. A levél, forditásban következék hangzik: „A cseh ifjúsághoz! Nagy köszönet nagylelkű rokonszenvedő. A republikánus Franciaország önkökel van. Ez és a cseh nemzet ugyanegy ellenség ellen küzd: a véres germanizmus, eme gyászos zászló ellen, mely a halált jelent. Nektek nagy vezéreket voltak: Árpád (!) Ziska, Ottokár! Nektek, egy mint Franciaországának, királyok voltak, nektek, egy mint Franciaországának, megleszt köztársaságok. Európa a miénk. Egészen az önkö Victor Hugo”. A cseh lepek Victor Hugo szűnyű tudománysága fölötti borszuságban a levelet nem is közölték, talán kiadja vetélytársra Karl Hugo von Trebic.

— Különös csere. Egy Temesvároshoz közel lakó földbírtokosnak két lóva és két ökre, melyek szerinte annyit sem értek, a meynyit elfogyasztott. Nem lévén ideje a temesvári vásárra bevenni őket, a lovakat egy ismerősére bízta, az ökröket pedig egy másik ismerősére, s mindkettőnek megbízták, hogy bármi módon, pénzért vagy cseré utján de tudjanak rajtuk. A földbírtokos pár nap múlva levelet kap a megbízottaktól, kiknek egyike arról tudósítja őt, hogy pénzért nem adhatta el a lovakat, de becserélte azokat igen szép ökrökre 80 frt felvételével; a másik tudósítja, hogy az ökröket becserélte két jó lóra 50 frt felvételével. Képzeltetni, írja a „Tem. Ztg.”, mily nagy volt a földbírtokos meglepetése, midőn a birtokára hajtott állatokban sajátját ismert fel.

— Drága ebek. Orlov herceg az orosz cártól két ritka orosz agarat kapott ajándékba, melyek „Iván”-nak és „Jegor”-nak vannak elnevezve és 40 ezer érték. Bőrük színe kékbe játszó szürke, melyet fölötté ritkán lehet találni.

— Kimutatás. A Károlinus országos kórházban 1872 szeptember hóban ápt betegségei. 1872 augusztus hó végével maradt belbetegségekkel férfi 32, nő 14, külbetegségekkel férfi 40, nő 38, 1872 szeptember hóban felvételét belbetegségekkel férfi 65, nő 26, külbetegségekkel férfi 20, nő 17. Összesen férfi 177, nő 95, összesen 272. Ezekből gyógyult férfi 97, nő 44, gyógyulatlan férfi 1, nő —, meghalt férfi 84, nő —. Összesen 372. 1872 szeptember hó végével ápolás alatt maradt férfi 71, nő 51. Kolozsvárra szeptember 30-án 1872. dr. Szász Emil, károl. orsz. kórházi első orvos.

— Strikelő ékeseknek. A cseh nemzeti színdarab nénekara „munkaszünetet” tart. Az igazgató ugyanis a színpadon csak „női kártya” (zbor zen-kych) nyomatolt, holott kő magukat „holgyeknek” kívánják czímestetni. E sérelem több volt, sem mint azt a tisztelt „holgyek” „művészi becsületükkel” összeegyeztethetnek tarthatják volna. Kinyilatkoztatott tehát az igazgatónak, hogy többé fölőlni nem fognak. Az igazgató pedig erre azzal válaszolt, hogy 18 úresedése jött kardaloknál állomásra cső nőt hirdett.

— Készíthetetlen levelek statisztikája. Washingtonban a készíthetetlen levelek hivatalában az utóbbi érhben mintegy három millió levél folyt be, 58,000 levélre nem volt felírva sem az állam, sem a kerület címe, 400,000 levelelő hiányzott a bélyeg, 300-an volt ugyan bélyeg, de nem volt cím. A leveleken felfibant által 92,000 dollárt találtak készpénzben, 3,000,000 dollárt váltokban és utalványokban.

— Fejedelmek nyelvismeretel. Európánnyel részét közt nem egy fejedelmi tag szerepel. Rudolf koronaherceg hat nyelvet beszél és más hármat ír. A porosz koronaherceg legidősebb fia folyékonyan beszél németül, lengyelül, dánul, franciául és angolul. Humbert olasz trónutód bír minden olasz tájnyelvet. A dán trónörökös beszél a dán, svéd, német, francia és orosz nyelvet és Sándor cár legidősebb fia Sándor orosz, lengyel, német, francia, dán és angol nyelven társalog.

— Egy ázsiai vendég. a nyugat-chinai császár fia járt a napokban Pesten. Nere Hassan. Kisebretét képezte: Jusuf herceg a hadsereg főparancsnoka. Irabah Khan belügyminiszter és a császári titkára. Legutóbb Londonban jártak, hol az angol kormány Cooper chinai utasí rendelte melléjük hazájukba. Hatón utaztak el Pestről Konstantinápolyba. Innen Bombayba, Calcutába, Avába folytatták útjukat. A császár fi 28 éves, és nagyon intelligensnek mondják. Érdekel tudakozódott Magyarország viszonyai iránt, sőt legközelebb mult történetükben jártaságot is tanusított. Midőn Komárom várát mutatták neki a gőzhajóról, megjegyezte, ez tehát azon erős vár, melyet még soha sem vett be senki; sokat olvastam már róla.

KÖZGAZDASÁG.

Kimutatás
Közvári kisegítőpénztár 1872 szeptember havi üzlet-forgalmáról.

Bevétel.
Pénztármáradék a mult hóról 142429 fr. 78 krt. Betételek 108,615 frt. 39 krt. Kinyújtás 69 frt. 60 krt. Kamat, felvétel és váltóidj 12,704 frt. 65 krt. Bélyegidjokban 496 frt. 70 krt. 1262 esetben visszazáratott kölcsön 662256 frt. 33 krt.

Összesen 926572 frt 45 krt.

Kiadás.
1263 esetben kölcsön 699,405 frt. 32 krt. Tízrét viselőik fizetése 545 frt. 34 krt. Irodai kellekerek és fárn 91 frt. 51 krt. Bélyegre 500 frt. Kamat 106 frt. 50 krt. Segélyezésre 16 frt. Adóba 500 frt. Betét visszazáratások 157,592 frt 75 krt. Pénztármáradék 67,815 frt 03 krt.

Összesen 926572 frt. 45 krt.

Kolozsvárra, szeptember 30-án 1872.

Tanfer Ferenc, igazgató.

Geltch János főkönyvvéztő. Wagner Frigyes pénztárnok.

Magyar keleti vasút.

Bécs-n, várad-kolozsvári vonal.

Bécsből Nagy-Várad Kolozsvár felé.

Állomások	5-ik számu. Személyvonat.		11-ik számu. Végveszvonat.	
	Érkezés óra perc	Indul óra perc	Érkezés óra perc	Indul óra perc
Bécs é. vasút	reggel 8 15	reggel 8 15	reggel 7 45	reggel 7 45
Állam vasút	reggel 8 25	reggel 8 25	reggel 8 05	reggel 8 05
Pest	reggel 8 35	reggel 8 35	reggel 8 15	reggel 8 15
Budapest	reggel 8 45	reggel 8 45	reggel 8 25	reggel 8 25
Szolnok	reggel 8 55	reggel 8 55	reggel 8 35	reggel 8 35
Uj-Ladány	reggel 9 05	reggel 9 05	reggel 8 45	reggel 8 45
Nagy-Várad	reggel 9 15	reggel 9 15	reggel 8 55	reggel 8 55
Mozs-Tótelek	reggel 9 25	reggel 9 25	reggel 9 05	reggel 9 05
Bécs	reggel 9 35	reggel 9 35	reggel 9 15	reggel 9 15
Bécs	reggel 9 45	reggel 9 45	reggel 9 25	reggel 9 25
Uj-Ladány	reggel 9 55	reggel 9 55	reggel 9 35	reggel 9 35
Nagy-Várad	reggel 10 05	reggel 10 05	reggel 9 45	reggel 9 45
Szolnok	reggel 10 15	reggel 10 15	reggel 9 55	reggel 9 55
Budapest	reggel 10 25	reggel 10 25	reggel 10 05	reggel 10 05
Állam vasút	reggel 10 35	reggel 10 35	reggel 10 15	reggel 10 15
Pest	reggel 10 45	reggel 10 45	reggel 10 25	reggel 10 25
Bécs	reggel 10 55	reggel 10 55	reggel 10 35	reggel 10 35
Bécs	reggel 11 05	reggel 11 05	reggel 10 45	reggel 10 45
Bécs	reggel 11 15	reggel 11 15	reggel 10 55	reggel 10 55
Bécs	reggel 11 25	reggel 11 25	reggel 11 05	reggel 11 05

Kolozsvárról Nagy-Várad Bécs felé.

Állomások	2-ik szám. Személyvonat.		6-ik szám. Végvesz.	
	Érkezés	Indul	Érkezés	Indul
	óra perc	óra perc	óra perc	óra perc
Kolozsvár	reggel 8 15	reggel 8 15	reggel 11 30	reggel 11 30
N.-Német	8 26	4 48	11 59	13 7
Nagyvárad	8 36	5 9	12 28	12 50
Szolnok	8 46	5 31	12 57	13 28
Székesfehérvár	8 56	5 41	1 38	1 40
Székesfehérvár	9 06	5 58	1 48	1 46
Bratis	9 16	6 28	2 18	2 13
Bratis	9 25	6 37	2 26	2 13
Nagyvárad	9 35	6 47	2 36	2 43
Szolnok	9 45	6 57	2 46	2 55
Székesfehérvár	9 55	7 07	2 56	3 5
Székesfehérvár	10 05	7 17	3 06	3 5
Nagyvárad	10 15	7 27	3 16	3 5
Szolnok	10 25	7 37	3 26	3 5
Székesfehérvár	10 35	7 47	3 36	3 5
Székesfehérvár	10 45	7 57	3 46	3 5
Nagyvárad	10 55	8 07	3 56	3 5
Szolnok	11 05	8 17	4 06	3 5
Székesfehérvár	11 15	8 27	4 16	3 5
Székesfehérvár	11 25	8 37	4 26	3 5
Nagyvárad	11 35	8 47	4 36	3 5
Szolnok	11 45	8 57	4 46	3 5
Székesfehérvár	11 55	9 07	4 56	3 5
Székesfehérvár	12 05	9 17	5 06	3 5
Nagyvárad	12 15	9 27	5 16	3 5
Szolnok	12 25	9 37	5 26	3 5
Székesfehérvár	12 35	9 47	5 36	3 5
Székesfehérvár	12 45	9 57	5 46	3 5
Nagyvárad	12 55	10 07	5 56	3 5
Szolnok	13 05	10 17	6 06	3 5
Székesfehérvár	13 15	10 27	6 16	3 5
Székesfehérvár	13 25	10 37	6 26	3 5
Nagyvárad	13 35	10 47	6 36	3 5
Szolnok	13 45	10 57	6 46	3 5
Székesfehérvár	13 55	11 07	6 56	3 5
Székesfehérvár	14 05	11 17	7 06	3 5
Nagyvárad	14 15	11 27	7 16	3 5
Szolnok	14 25	11 37	7 26	3 5
Székesfehérvár	14 35	11 47	7 36	3 5
Székesfehérvár	14 45	11 57	7 46	3 5
Nagyvárad	14 55	12 07	7 56	3 5
Szolnok	15 05	12 17	8 06	3 5
Székesfehérvár	15 15	12 27	8 16	3 5
Székesfehérvár	15 25	12 37	8 26	3 5
Nagyvárad	15 35	12 47	8 36	3 5
Szolnok	15 45	12 57	8 46	3 5
Székesfehérvár	15 55	13 07	8 56	3 5
Székesfehérvár	16 05	13 17	9 06	3 5
Nagyvárad	16 15	13 27	9 16	3 5
Szolnok	16 25	13 37	9 26	3 5
Székesfehérvár	16 35	13 47	9 36	3 5
Székesfehérvár	16 45	13 57	9 46	3 5
Nagyvárad	16 55	14 07	9 56	3 5
Szolnok	17 05	14 17	10 06	3 5
Székesfehérvár	17 15	14 27	10 16	3 5
Székesfehérvár	17 25	14 37	10 26	3 5
Nagyvárad	17 35	14 47	10 36	3 5
Szolnok	17 45	14 57	10 46	3 5
Székesfehérvár	17 55	15 07	10 56	3 5
Székesfehérvár	18 05	15 17	11 06	3 5
Nagyvárad	18 15	15 27	11 16	3 5
Szolnok	18 25	15 37	11 26	3 5
Székesfehérvár	18 35	15 47	11 36	3 5
Székesfehérvár	18 45	15 57	11 46	3 5
Nagyvárad	18 55	16 07	11 56	3 5
Szolnok	19 05	16 17	12 06	3 5
Székesfehérvár	19 15	16 27	12 16	3 5
Székesfehérvár	19 25	16 37	12 26	3 5
Nagyvárad	19 35	16 47	12 36	3 5
Szolnok	19 45	16 57	12 46	3 5
Székesfehérvár	19 55	17 07	12 56	3 5
Székesfehérvár	20 05	17 17	13 06	3 5
Nagyvárad	20 15	17 27	13 16	3 5
Szolnok	20 25	17 37	13 26	3 5
Székesfehérvár	20 35	17 47	13 36	3 5
Székesfehérvár	20 45	17 57	13 46	3 5
Nagyvárad	20 55	18 07	13 56	3 5
Szolnok	21 05	18 17	14 06	3 5
Székesfehérvár	21 15	18 27	14 16	3 5
Székesfehérvár	21 25	18 37	14 26	3 5
Nagyvárad	21 35	18 47	14 36	3 5
Szolnok	21 45	18 57	14 46	3 5
Székesfehérvár	21 55	19 07	14 56	3 5
Székesfehérvár	22 05	19 17	15 06	3 5
Nagyvárad	22 15	19 27	15 16	3 5
Szolnok	22 25	19 37	15 26	3 5
Székesfehérvár	22 35	19 47	15 36	3 5
Székesfehérvár	22 45	19 57	15 46	3 5
Nagyvárad	22 55	20 07	15 56	3 5
Szolnok	23 05	20 17	16 06	3 5
Székesfehérvár	23 15	20 27	16 16	3 5
Székesfehérvár	23 25	20 37	16 26	3 5
Nagyvárad	23 35	20 47	16 36	3 5
Szolnok	23 45	20 57	16 46	3 5
Székesfehérvár	23 55	21 07	16 56	3 5
Székesfehérvár	24 05	21 17	17 06	3 5
Nagyvárad	24 15	21 27	17 16	3 5
Szolnok	24 25	21 37	17 26	3 5
Székesfehérvár	24 35	21 47	17 36	3 5
Székesfehérvár	24 45	21 57	17 46	3 5
Nagyvárad	24 55	22 07	17 56	3 5
Szolnok	25 05	22 17	18 06	3 5
Székesfehérvár	25 15	22 27	18 16	3 5
Székesfehérvár	25 25	22 37	18 26	3 5
Nagyvárad	25 35	22 47	18 36	3 5
Szolnok	25 45	22 57	18 46	3 5
Székesfehérvár	25 55	23 07	18 56	3 5
Székesfehérvár	26 05	23 17	19 06	3 5
Nagyvárad	26 15	23 27	19 16	3 5
Szolnok	26 25	23 37	19 26	3 5
Székesfehérvár	26 35	23 47	19 36	3 5
Székesfehérvár	26 45	23 57	19 46	3 5
Nagyvárad	26 55	24 07	19 56	3 5
Szolnok	27 05	24 17	20 06	3 5
Székesfehérvár	27 15	24 27	20 16	3 5
Székesfehérvár	27 25	24 37	20 26	3 5
Nagyvárad	27 35	24 47	20 36	3 5
Szolnok	27 45	24 57	20 46	3 5
Székesfehérvár	27 55	25 07	20 56	3 5
Székesfehérvár	28 05	25 17	21 06	3 5
Nagyvárad	28 15	25 27	21 16	3 5
Szolnok	28 25	25 37	21 26	3 5
Székesfehérvár	28 35	25 47	21 36	3 5
Székesfehérvár	28 45	25 57	21 46	3 5
Nagyvárad	28 55	26 07	21 56	3 5
Szolnok	29 05	26 17	22 06	3 5
Székesfehérvár	29 15	26 27	22 16	3 5
Székesfehérvár	29 25	26 37	22 26	3 5
Nagyvárad	29 35	26 47	22 36	3 5
Szolnok	29 45	26 57	22 46	3 5
Székesfehérvár	29 55	27 07	22 56	3 5
Székesfehérvár	30 05	27 17	23 06	3 5
Nagyvárad	30 15	27 27	23 16	3 5
Szolnok	30 25	27 37	23 26	3 5
Székesfehérvár	30 35	27 47	23 36	3 5
Székesfehérvár	30 45	27 57	23 46	3 5
Nagyvárad	30 55	28 07	23 56	3 5
Szolnok	31 05	28 17	24 06	3 5
Székesfehérvár	31 15	28 27	24 16	3 5
Székesfehérvár	31 25	28 37	24 26	3 5
Nagyvárad	31 35	28 47	24 36	3 5
Szolnok	31 45	28 57	24 46	3 5
Székesfehérvár	31 55	29 07	24 56	3 5
Székesfehérvár	32 05	29 17	25 06	3 5
Nagyvárad	32 15	29 27	25 16	3 5
Szolnok	32 25	29 37	25 26	3 5
Székesfehérvár	32 35	29 47	25 36	3 5
Székesfehérvár	32 45	29 57	25 46	3 5
Nagyvárad	32 55	30 07	25 56	3 5
Szolnok	33 05	30 17	26 06	3 5
Székesfehérvár	33 15	30 27	26 16	3 5
Székesfehérvár	33 25	30 37	26 26	3 5
Nagyvárad	33 35	30 47	26 36	3 5
Szolnok	33 45	30 57	26 46	3 5
Székesfehérvár	33 55	31 07	26 56	3 5
Székesfehérvár	34 05	31 17	27 06	3 5
Nagyvárad	34 15	31 27	27 16	3 5
Szolnok	34 25	31 37	27 26	3 5
Székesfehérvár	34 35	31 47	27 36	3 5
Székesfehérvár	34 45	31 57	27 46	3 5
Nagyvárad	34 55	32 07	27 56	3 5
Szolnok	35 05	32 17	28 06	3 5
Székesfehérvár	35 15	32 27	28 16	3 5
Székesfehérvár	35 25	32 37	28 26	3 5
Nagyvárad	35 35	32 47	28 36	3 5
Szolnok	35 45	32 57	28 46	3 5
Székesfehérvár	35 55	33 07	28 56	3 5
Székesfehérvár	36 05	33 17	29 06	3 5
Nagyvárad	36 15	33 27	29 16	3 5
Szolnok	36 25	33 37	29 26	3 5
Székesfehérvár	36 35	33 47	29 36	3 5
Székesfehérvár	36 45	33 57	29 46	3 5
Nagyvárad	36 55	34 07	29 56	3 5
Szolnok	37 05	34 17	30 06	3 5
Székesfehérvár	37 15	34 27	30 16	3 5
Székesfehérvár	37 25	34 37	30 26	3 5
Nagyvárad	37 35	34 47	30 36	3 5
Szolnok	37 45	34 57	30 46	3 5
Székesfehérvár	37 55	35 07	30 56	3 5
Székesfehérvár	38 05	35 17	31 06	3 5
Nagyvárad	38 15	35 27	31 16	3 5
Szolnok	38 25	35 37	31 26	3 5
Székesfehérvár	38 35	35 47	31 36	3 5
Székesfehérvár	38 45	35 57	31 46	3 5
Nagyvárad	38 55	36 07	31 56	3 5
Szolnok	39 05	36 17	32 06	3 5
Székesfehérvár	39 15	36 27	32 16	3 5
Székesfehérvár	39 25	36 37	32 26	3 5
Nagyvárad	39 35	36 47	32 36	3 5
Szolnok	39 45	36 57	32 46	3 5
Székesfehérvár	39 55	37 07	32 56	3 5
Székesfehérvár	40 05	37 17	33 06	3 5
Nagyvárad	40 15	37 27	33 16	3 5
Szolnok	40 25	37 37	33 26	3 5
Székesfehérvár	40 35	37 47	33 36	3 5
Székesfehérvár	40 45	37 57	33 46	3 5
Nagyvárad	40 55	38 07	33 56	3 5
Szolnok	41 05	38 17	34 06	3 5
Székesfehérvár	41 15	38 27	34 16	3 5
Székesfehérvár	41 25	38 37	34 26	3 5
Nagyvárad	41 35	38 47	34 36	3 5
Szolnok	41 45	38 57	34 46	3 5
Székesfehérvár	41 55	39 07	34 56	3 5
Székesfehérvár	42 05	39 17	35 06	3 5
Nagyvárad	42 15	39 27	35 16	3 5
Szolnok	42 25	39 37	35 26	3 5
Székesfehérvár	42 35	39 47	35 36	3 5
Székesfehérvár	42 45	39 57	35 46	3 5
Nagyvárad	42 55	40 07	35 56	3 5
Szolnok	43 05	40 17	36 06	3 5
Székesfehérvár	43 15	40 27	36 16	3 5
Székesfehérvár	43 25	40 37	36 26	3 5
Nagyvárad	43 35	40 47	36 36	3 5
Szolnok	43 45	40 57	36 46	3 5
Székesfehérvár	43 55	41 07	36 56	3 5
Székesfehérvár	44 05	41 17	37 06	3 5
Nagyvárad	44 15	41 27	37 16	3 5
Szolnok	44 25	41 37	37 26	3 5
Székesfehérvár	44 35	41 47	37 36	3 5
Székesfehérvár	44 45	41 57	37 46	3 5
Nagyvárad	44 55	42 07	37 56	3 5
Szolnok	45 05	42 17	38 06	3 5
Székesfehérvár	45 15	42 27	38 16	3 5
Székesfehérvár	45 25	42 37	38 26	3 5
Nagyvárad	45 35	42 47	38 36	3 5
Szolnok	45 45	42 57	38 46	3 5
Székesfehérvár	45 55	43 07	38 56	3 5
Székesfehérvár	46 05	43 17	39 06	3 5
Nagyvárad	46 15	43 27	39 16	3 5
Szolnok	46 25	43 37	39 26	3 5
Székesfehérvár	46 35	43 47	39 36	3 5
Székesfehérvár	46 45	43 57	39 46	3 5
Nagyvárad	46 55	44 07	39 56	3 5
Szolnok	47 05	44 17	40 06	3 5
Székesfehérvár	47 15	44 27	40 16	3 5
Székesfehérvár	47 25	44 37	40 26	3 5
Nagyvárad	47 35	44 47	40 36	3 5
Szolnok	47 45	44 57	40 46	3 5
Székesfehérvár	47 55	45 07	40 56	3 5
Székesfehérvár	48 05	45 17	41 06	3 5
Nagyvárad	48 15	45 27</		

